

Research Paper

Preparing a Model for Integrated Planning and Management of Historical Textures in Order to Regeneration (Case study: Tabriz Metropolis)

Ramin Askarian¹, Ahmadali Khorrambakht^{2*}, Mohamad Ebrahim Afifi³

1- Ph.D. Student of Geography, Larestan Branch, Islamic Azad University, Larestan, Iran.

2- Assistant Professor of Geography Department, Larestan Branch, Islamic Azad University, Larestan, Iran.

3- Assistant Professor of Geography Department, Larestan Branch, Islamic Azad University, Larestan, Iran.

Received: 2019/12/17

Revised: 2020/04/23

Accepted: 2020/04/25

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jupm.2022.4066

Keywords:

Planning, Integrated Management, Historical Texture, Urban regeneration.

Abstract

Introduction: The historical texture of cities, due to their historical antiquity and the existence of rare elements and aesthetic values, the continuity of collective memories and components of identity, is an undeniable fact of cities that have a historical background. During the time, these textures have undergone numerous changes and have gradually become deficient and disrupted in various functional, economic, social, physical, communicative, and environmental dimensions. Given the importance of historical textures, the present study seeks to develop applied knowledge in the field of identifying and developing an integrated planning and management model in regeneration the historical textures of Tabriz metropolis.

Method: The research method in this study is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in nature. Also the statistical population of the study consists of urban managers, academic elites and experts familiar with historical textures issues and the sample size was 383 using Cochran formula, which was reduced to 344 using the modified Cochran formula. So for analyzing research information was used the partial least squares method in the Smart-pls software.

Results: The research findings show that the 8 main variables and 38 sub-variables studied explain the effect of integrated planning and management in regeneration historical textures as 91% and only with the loss of 9%.

Conclusion: The results also show that the most effective among the components of integrated planning and management in order to regeneration historical textures related to unit and support management, institutional cohesion and integration, integrated organizational structure and systemic perspective, with a score of 0.864, 0.732, 0.551 and 0.447, respectively. On the other hand, the GOF fitness index for measuring the fit of measuring and structural models has been obtained as 0.549, which indicates the general utility of the structural model of the research.

Citation: Askarian, R., Khorrambakht, A., Ebrahim Afifi, M., Preparing a Model for Integrated Planning and Management of Historical Textures in Order to Regeneration (Case study: Tabriz Metropolis). 2022; 12 (47): 219-236; DOI: 10.30495/jupm.2022.4066

***Corresponding Author:** Ahmadali Khorrambakht

Address: Assistant Professor of Geography Department, Larestan Branch, Islamic Azad University, Larestan, Iran.

Tell: 09172142060

Email: Ahmadali.kho@gmail.com

Extended Abstract Introduction

Cities historical tissue in spite of brilliant background faced with complex and various problems at the result of contemporary urban anonymity and it cause to empty out urban life from transcendent aspects and difficulty for citizens living and these cities remember traditional city greatness and booming. These cases are main problems for urban points and they contain extensive and complex problems. In order to valuable historical tissues promotion during recent decades; many surveys were presented and they changed tissues without regarding attention to framework dimension to multi-dimensional (regeneration) viewpoint. Urban regeneration as an extensive and coordinated viewpoint follows urban society environmental, framework, social, economical conditions, which they faced with changing situation. Based on historical tissues importance and necessity implementation of modern surveys and their management; current study follows prepare coordinated management and planning pattern for Tabriz metropolis historical tissues regeneration. Tabriz metropolis historical tissue has 21 hectares area and it contains many buildings, historical & cultural architecture such as houses and historical homes. Also in Tabriz metropolis such as other cities; urban regeneration subject was presented severe during some decades. Policy making in mentioned field and it's surveys prior on framework patterns by focusing on financial providing surveys, economical interest and recent years changes, which we have been tried to change social surveys beside other problems. So, existence of many complexities in Tabriz city such as complexity in responsible organizations role and function; institutional relations and effective social and economical structures on mentioned field actors relationship didn't pay attention by regarding urban development management challenges and

presenting acceptable guideline with success experience.

Methodology

Current study follows applied knowledge development for recognition and preparing coordinated management and planning pattern in historical tissues regeneration. So, it is applied according to aim and it is analytical-descriptive based on nature. In current study; structural equations was used data analysis based on at least partial squares in Smart-pls Software. Study statistical society include manager, University elites and experts of historical tissues about sample volume determination by special rules of at least partial squares method. Based on at least partial squares model rule, it is possible to exist in- efficiency and un-coordinated data in some gathered questionnaires. Sample size was obtained 383 persons with Cochran's formulae and it was reduced to 344 persons by Cochran's modified formulae.

Results

Results showed that, main effective factors on Tabriz metropolis historical tissue regeneration coordinated management and planning relate to unique and supported management possibility, institutional synergistic and coherence, cohesive organizational structure and systematic viewpoint. Among sub-variables; the most highest effectiveness relates to existence transnational leadership center to organize of dispersion historical tissues management, existence organizational correlation between historical tissue organization managers in implemented affairs, existence of administration, pre-determined and determined methods by regarding flexibility according to future changes and existence share viewpoint among related organization affairs for historical tissue. Based on study results, we can say coordinated management and planning

possibility in related affairs of Tabriz metropolitan historical tissues caused to generation unique management, using all of facilities and investments, generation various surveys in tissue management, interaction promotion, institutional and inter-institution facilitating and cooperation, generation cooperation among governmental, private, NGO institutions; generation requirement rules and regulations in historical tissue management and clearance generated rules and regulations for historical tissue regeneration.

Also, the comparison of the present study with the study background shows that in terms of goals, ie the role of integrated management in regeneration and emphasis on institutional capacity building in line with research (25) and in terms of results, it is somewhat in line with research (Smith, 2007) and (Ploegmakers) and (Beckers, 2014) with an emphasis on participation and socialism in the process of regeneration.

Also, the difference between the present study and the study background or the innovation of the present study was to examine the more detailed role of the management system and planning in the existing capacities and information platforms, coordination and balance between organs and institutional capacity building that leads to organizational empowerment and area residents.

Conclusion

Nowadays in many world advanced countries; urban centers have close relationship with artistic & cultural functions, spending leisure time, tourism and ... and also they have proper

framework-spatial conditions about urban life and important social interactions for citizens and they are regarded as urban rich complexes. Also, cultural-historical part in most of world places were destructed according to their background and this case shows tissues renovation necessity. To renovate and update of historical tissues; we must reference tissue historical identity, daily life and people requirements response significantly. We feel all of interest parts cooperation with coordinated survey to tissues renovation. According to studied subject importance; current study was written for preparing Tabriz metropolis historical tissues renovation pattern focused on coordinated management and planning. Tabriz metropolis historical and old tissues range include the ancient or the most oldest part before 1300 solar year. Historical and old tissue is self-organized and it contains connect, organic limb. At first, Tabriz was generated inside mentioned range and it's evolution survey was done. This range contains historical symbols and memorials. Main features related historical, official, entertainment and Center. Sahib-al Amr, General mosque and market were generated city framework and they present mentioned range role and importance to reflect city history and identity. This tissue was determined form establishing of the first streets to use vehicles passage in city body. So, old tissues found meaning with modern urbanization interventions. This tissue has 21 hectares area and more than 35000 populations

مقاله پژوهشی

تدوین الگوی برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه بافت‌های تاریخی در راستای بازآفرینی (مطالعه موردی: کلان‌شهر تبریز)**

رامین عسکریان^۱، احمدعلی خرم‌بخت^{۲*}، محمدابراهیم عقیفی^۲

۱- دانشجوی دکتری جغرافیا، واحد لارستان، دانشگاه آزاد اسلامی، لارستان، ایران.

۲- استادیار گروه جغرافیا، واحد لارستان، دانشگاه آزاد اسلامی، لارستان، ایران.

**- این مقاله مستخرج از رساله دکتری، با عنوان برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه بافت‌های تاریخی شهری با تأکید بر رویکرد بازآفرینی شهری (مطالعه موردی: کلان‌شهر تبریز) با همکاری نویسندگان می‌باشد.

چکیده

مقدمه: بافت تاریخی شهرها به واسطه قدمت تاریخی و وجود عناصر و ارزش‌های نادر زیبایی‌شناختی، تداوم خاطرات جمعی و مؤلفه‌های هویت‌بخشی واقعیت انکارناپذیر شهرهایی بشمار می‌رود که واجد پیشینه‌ی تاریخی هستند. این بافت‌ها در طول زمان با تحولات متعددی مواجه شده و به تدریج دچار نارسایی و اختلال در ابعاد گوناگون کارکردی، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی، ارتباطی و زیست‌محیطی شده‌اند. با توجه به اهمیت بافت‌های تاریخی، این پژوهش در پی توسعه دانش کاربردی در زمینه شناسایی و تدوین الگوی برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه در بازآفرینی بافت‌های تاریخی کلان‌شهر تبریز است.

روش: روش پژوهش در این مطالعه از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی می‌باشد. همچنین، جامعه آماری پژوهش شامل مدیران شهری، نخبگان دانشگاهی و کارشناسان آشنا به مسائل بافت‌های تاریخی است و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۴۴ نفر به‌دست آمده که با استفاده از فرمول اصلاح شده کوکران به تعداد ۳۴۴ کاهش یافته است. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش نیز از روش حداقل مربعات جزئی در نرم‌افزار Smart-pls استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۸ متغیر اصلی و ۳۸ متغیر فرعی مورد بررسی، تأثیر برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه در بازآفرینی بافت‌های تاریخی را ۰/۹۱۱ درصد و تنها با از دست دادن ۰/۰۸۹ درصد تبیین می‌کنند.

نتیجه‌گیری: نتایج حاکی از آن است که بیش‌ترین اثرگذاری در بین مؤلفه‌های مورد بررسی برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه در راستای بازآفرینی بافت‌های تاریخی مربوط به مدیریت واحد و حمایت‌کننده، انسجام و هم‌افزایی نهادی، ساختار تشکیلاتی یکپارچه و دیدگاه سیستمی به ترتیب با امتیاز ۰/۸۶۴، ۰/۷۳۲، ۰/۵۵۱ و ۰/۴۴۷ می‌باشد. از سوی دیگر، شاخص نیکویی برازش مدل GOF برای اندازه‌گیری برازش مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری مقدار ۰/۵۴۹ به دست آمده است که از مطلوبیت کلی مدل ساختاری پژوهش حکایت دارد.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۹/۲۶

تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۰۲/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۲/۰۶

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI: 10.30495/jupm.2022.4066

واژه‌های کلیدی:

برنامه‌ریزی، مدیریت یکپارچه، بافت تاریخی، بازآفرینی شهری.

* نویسنده مسئول: احمدعلی خرم‌بخت

نشانی: استادیار گروه جغرافیا، واحد لارستان، دانشگاه آزاد اسلامی، لارستان، ایران.

تلفن: ۰۹۱۷۲۱۴۲۰۶۰

پست الکترونیکی: Ahmadali.kho@gmail.com

مقدمه

بنابراین، با توجه به اهمیت بافت‌های تاریخی و همچنین، ضرورت کاربست رویکردهای نوین در مدیریت آن‌ها، این پژوهش به دنبال تدوین الگوی برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه در بازآفرینی بافت‌های تاریخی کلان‌شهر تبریز می‌باشد. بافت تاریخی کلان‌شهر تبریز دارای مساحتی حدود ۲۱ هکتار می‌باشد که در آن انواع بناها و معماری تاریخی و فرهنگی از جمله خانه‌ها و سراهای تاریخی بی‌شماری جای گرفته‌اند. همچنین، در کلان‌شهر تبریز مانند سایر شهرهای ایران، چند دهه‌ای است که مقوله نوسازی و بازآفرینی شهری، به صورت جدی مطرح شده است. سیاست‌گذاری در این حوزه از رویکردهایی با غلبه مسائل کالبدی و حتی تا حدودی تأکید بر رویکردهای تأمین مالی و سودآوری‌های اقتصادی، تا تحولات چند سال اخیر که تلاش شده تا رویکردهای اجتماعی نیز در کنار دیگر مسائل دیده شود، تغییر کرده است. با این حال، به دلیل وجود انواع پیچیدگی‌ها در شهر تبریز از جمله پیچیدگی در نقش و عملکرد سازمان‌های مسئول و ذی‌ربط، روابط نهادی و ساختارهای اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر تعامل میان کنشگران این حوزه، به همراه چالش‌های مدیریتی توسعه شهری، همچنان راهکار قابل قبول و تجربه‌ی موفق مورد عمل قرار نگرفته است. در این راستا پاسخگویی به سؤال اساسی زیر مدنظر این پژوهش می‌باشد:

- پیشران‌های تأثیرگذار بر تدوین الگوی برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه بازآفرینی شهری در راستای ارتقای بافت‌های تاریخی کلان‌شهر تبریز کدامند؟

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

مدیریت یکپارچه‌ی شهری: ماهیت سیستم مدیریت شهری، با توسعه همه‌جانبه و پایدار سیستم شهری گره خورده است. بر این اساس، مدیریت شهری نیازمند تعامل و روابط گسترده محیطی درون‌سازمانی و برون‌سازمانی است (۲). مرور متون گوناگون مرتبط با موضوع، نشانگر پیمودن سیری تکاملی از تعاریف اولیه مدیریت شهری به سوی تبیین آشکار مفهوم و برجسته کردن خصوصیات چگونگی در تعریف آن و سوق به مدیریت یکپارچه شهری می‌باشد. بیکر^۴ (۱۹۹۸)، بخشی و جزیره‌ای عمل کردن سازمان‌های متولی توسعه شهری را به مثابه پاسخی ساده به ماهیت بسیار پیچیده شهرهای به سرعت در حال رشد امروزی مردود اعلام و نگرش کل‌نگر را برای مدیریت شهری تجویز می‌کند (۱۰). اشتون و الکساندر^۵ نیز با

بی‌گمان عمده‌ترین ویژگی این قرن گشوده‌شدن چشم‌اندازهای نوین در سکونتگاه‌های انسانی و تمرکز بی‌سابقه جمعیت در کلان‌شهرها و جهان‌شهرها (۳) و گسترش شهرنشینی است. شهرنشینی سرعت توسعه‌ی اجتماعی-اقتصادی را ارتقاء داده است (۸)، ولی به گونه هم‌زمان منجر به مشکلات بسیاری از قبیل تراکم شدید جمعیت، ترافیک شدید، کمبود مسکن، کمبود منابع، کاهش تنوع زیستی، جزایر حرارتی، آلودگی صوتی و آلودگی آب‌وهوا شده است (۴). در این بین اثر منفی توسعه شکل‌گرفته در دهه‌های اخیر در بافت‌های دارای ارزش‌های تاریخی-فرهنگی دارای عینیت بیش‌تری است. برای مثال، بافت تاریخی شهرها با وجود پیشینه درخشان، امروزه با مشکلات پیچیده و متعدد ناشی از بی‌هویتی شهر معاصر که از یک سو زندگی شهری را از جنبه‌های متعالی معنوی تهی کرده و از سوی دیگر، گذران روزمره زندگی شهروندان را با دشواری همراه کرده است، روبه‌رو هستند و هسته‌ی این شهرها که یادآور خاطره‌ی عظمت و رونق شهر سنتی است، از پرمسأله‌ترین نقاط شهری بشمار می‌رود که گستره مشکلات پیچیده آن تمامی شهر را دربر می‌گیرد (۵). بدین‌منظور در راستای ارتقای بافت‌های تاریخی با ارزش در دهه‌های اخیر رویکردهای متعددی ارائه شده است که از توجه صرف به بعد کالبدی تا نگرش چندبعدی (بازآفرینی) به این بافت‌ها تغییر رویه داده‌اند (۶). بازآفرینی شهری^۱ به‌عنوان بینش و عملی جامع و یکپارچه، به دنبال ارتقای شرایط اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و محیطی جامعه شهری که در معرض تغییر قرار گرفته است، می‌باشد (۹). به بیان دیگر، تأکید بازآفرینی شهری بر معیارهای عملیاتی در راستای دستیابی به راه‌حل‌نهایی به‌منظور برطرف کردن مشکلات شهری و همچنین، به‌دنبال ایجاد تغییرات مثبت و پایدار در ابعاد گوناگون یک منطقه می‌باشد (۲۴). رویکردهای بازآفرینی شهری با تحولات موجود در بسترهای سیاسی، اجتماعی و اقتصادی در طول چند دهه اخیر بویژه از اوایل قرن بیست‌ویکم به بعد، تقویت رویکرد توسعه‌ی پایدار و دستیابی به مکان‌های پایدار را مدنظر قرار داده است (۱۸). این تغییر در رویکردها، نیازمند تغییرات در شیوه مدیریت توسعه شهری (سیستمی و یکپارچه)، تحولات از مفاهیم حکومت^۲ به حکمروایی^۳ و تفویض اختیارات از دولت مرکزی به نهادهای محلی و بخش خصوصی در کنار توانمندسازی آن‌ها می‌باشد.

5- Ashtorn and Alexander

1 - Urban Regeneration

2 - Government

3 - Governance

4- Baker

راستای عدالت اجتماعی است. بر این اساس چارچوب مدیریت طرح‌های بازآفرینی شهری به عنوان نسل نوین دستورکارهای شهری، دیگر مانند گذشته، نه اسکان جمعیت مهاجر، و نه مکانیابی توسعه‌های بزرگ، و نه توزیع سطوح خالی زمین بین جمعیت اضافی بلکه بازآفرینی ساختار فضایی - عملکردی از ساختار شهرهای موجود و تبدیل آن‌ها به شهرهایی کارآمد، راحت، زیبا و مرفه در قالب ۸ محور زیر است:

- ❖ تأکید بر برنامه‌ریزی محله‌مینا با رویکرد اجتماعی و برنامه‌ریزی مشارکتی از پایین به بالا؛
- ❖ توجه به تحلیل و تبیین رابطه توسعه شهر از درون و گستره پیرامونی؛
- ❖ تحلیل و تنظیم نظام جابه‌جایی در یک ساختار یکپارچه حمل و نقل؛
- ❖ اولویت‌بخشی به برنامه‌های کاهش فقر شهری با توجه به اهداف عدالت اجتماعی، فضایی و کارکردی؛
- ❖ شناسایی ثروت‌های فرهنگی - تاریخی شهر (ارزش‌های ملموس، معنوی و طبیعی) و ارائه راهکارهای حفاظت و باززنده‌سازی پایدار این عرصه‌های ماندگار؛
- ❖ شناسایی فرصت‌های موجود برای توسعه و ارائه برنامه‌ریزی راهبردی توسعه مجدد محدوده‌ها و نواحی در یک نظام برنامه‌ریزی یکپارچه (پادگان‌ها، کارخانه‌ها، انبارها، زندان‌ها و ...)
- ❖ تعیین نقش و مسئولیت تمامی کنشگران دخیل از راه آسیب‌شناسی نظام مدیریت شهری و تحلیل نهادی؛
- ❖ شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی برای جذب سرمایه‌گذاران و سازندگان بخش خصوصی (۲۵).

پیشینه تجربی

در راستای موضوع مورد مطالعه، پژوهش‌های متعددی انجام شده که در جدول ۱ به مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌شود.

تأکید بر نگرش سیستمی به مدیریت شهر، بر این باورند که مداخله در سیستم شهری باید به گونه مداوم با نگاه کل‌نگر و یکپارچه صورت گیرد (۲). راکودی (۱۹۹۱) و شارما (۱۹۸۹)، مدیریت شهری را مسئولیتی راهبردی با جنبه‌های عملیاتی می‌دانند که افزون بر تلاش برای تأمین نیازمندی‌های روزانه برای فعالیت شهر و ساکنان آن، در پی توسعه شهری در تمام ابعاد بوده و از این‌رو نیازمند تعامل مؤثر با حوزه‌های قدرت، سیاست، اجتماع و اقتصاد شهری است (۲۰). از سوی دیگر، مک‌گیل (۱۹۹۸)، افزون بر تأکید بر به‌کارگیری رویکردی فراگیر، به معرفی ابعاد مدیریت یکپارچه شهری در سه بعد برنامه‌ریزی شهری، تأمین زیرساخت‌های شهری و نهادها و سازمان‌های مدیریتی پرداخته است. از این‌رو، یکپارچگی مدیریت شهری به معنای یکپارچه‌سازی برنامه‌ریزی شهری، یکپارچه‌سازی تأمین زیرساخت‌ها و یکپارچه‌سازی نهادی و سازمانی است (۱۰). مک‌گیل از دیدگاه دیویدسون^۲ (۱۹۹۸)، یکپارچگی را نیازی در مقیاس محدود شهری می‌داند که تحقق آن با وجود دشواری‌های فراوان، منافع حاصل از تجمع به همراه خواهد داشت. وی همچنین، تحقق این هماهنگی را نیازمند تشکیل یک چارچوب یا ساختار سازمانی می‌داند. این یکپارچگی، از دو نوع افقی و عمودی بوده و بنابراین، هم شامل زیرسیستم‌ها و ضرورت فعالیت در چارچوب تصمیم‌گیری سطوح فرادست می‌شود و هم به جنبه راهبردی و عملیاتی برنامه‌ریزی به سوی مدیریت منسجم شهری توجه دارد (۱۰).

بازآفرینی یکپارچه شهری

بازآفرینی شهری نگرش و اقداماتی جامع و یکپارچه در قالب ارائه‌ی چارچوبی استراتژیک، یکپارچه و منعطف برای توسعه و حل مشکلات شهری است به‌گونه‌ای که در نهایت، به یک پیشرفت و بهبود پایدار اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و محیطی منجر شود. همچنین، بازآفرینی شهری دربرگیرنده تعیین یک چشم‌انداز راهبردی، یکپارچه و بلندمدت، راهبردهای جامع و کامل در مسیر اهداف توسعه‌ی پایدار و اهداف عملیاتی واضح، مشخص و تحقق‌پذیر با مشارکت حداکثری تمام ذینفعان به منظور تضمین دستیابی همگان به منافع مشروع حاصل از مزایای بازآفرینی در

2- Davidson

1- Rakoudi and Sharma

جدول ۱- پیشینه پژوهش

پژوهشگر	عنوان	شرح نتایج
Pourahmad and Akbarnezhad (2011)	هرم بازآفرینی بافت تاریخی شهری با استفاده از مدل SWOT در بافت تاریخی شهر بابل	نتایج بدست آمده از این پژوهش نشان می‌دهد که باید در نحوه اجرای طرح‌های باززنده‌سازی یا احیای شهری بازنگری و مشارکت مردم به عنوان عاملی مهم در پایداری پروژه‌های شهری در نظر گرفته شود.
Bahreini et al (2014)	رویکردها و سیاست‌های نوسازی شهری (از بازسازی تا بازآفرینی شهری پایدار)	نتایج حاصل از پژوهش بیانگر آن هستند که رویکرد یکپارچه، کاربرد مفهوم مشارکت در همکاری بخش‌های خصوصی و دولتی، تأکید بر هویت محلی و حس مکان، شهرها به عنوان مکان‌های رقابتی، محیط‌هایی به لحاظ اجتماعی همه‌شمول و به لحاظ اقتصادی شکوفا و عرصه‌های عمومی سرزنده از اهم مؤلفه‌ها و معیارهای بازآفرینی شهری پایدار با اولویت پایداری اجتماعی می‌باشند.
Nejdaghi and Nejadbrahimi (2018)	بازآفرینی شهری اجتماع محور از راه آموزش براساس فلسفه رئالیسم اسلامی در بافت تاریخی محله سرخاب تبریز	نتایج حاصل نشان می‌دهد که میزان تأثیرگذاری اجرای آموزش‌های اجتماعی در محله‌ی مورد مطالعه بر هر چهار مؤلفه‌ی بازآفرینی شهری اجتماع محور اعم از اجتماعی-کالبدی، اجتماعی-اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و اجتماعی-زیست‌محیطی، بالاتر از حد متوسط است.
Stubbs (2004)	پایداری بافت‌های تاریخی با تأکید بر بازآفرینی شهری	وی در این پژوهش متناسب با مسائل هر یک از ابعاد مورد بررسی بر اساس رویکرد بازآفرینی، معیارهای مورد نیاز را برای رسیدن به سطح پایداری ارائه داده است که به عنوان راهنمایی برای ارتقای بافت‌های تاریخی می‌باشند.
Smith (2007)	بازآفرینی فرهنگ‌مبنا در بافت‌های تاریخی	این پژوهش نشان می‌دهد که بازآفرینی فرهنگ‌مبنا در بسط دادن مفهوم بازآفرینی تعریف عرصه‌ها و محدوده‌های فرهنگی در بافت‌های تاریخی از اهمیت زیادی برخوردار می‌باشد. بدین دلیل که بافت تاریخی و درونی شهرها به لحاظ دارا بودن قدمت، میراث کالبدی، زمین‌های مناسب با عملکردهای فرهنگی به عنوان مهم‌ترین بستر کالبدی - فضایی بازآفرینی فرهنگی محسوب می‌شوند و بدون در نظر گرفتن فرهنگ و اجتماع، دستیابی به پایداری و بازآفرینی یکپارچه، امری ناممکن خواهد بود.
Ploegmakers and Beckers (2014)	بررسی تأثیرات بازسازی فیزیکی بر پایداری بازآفرینی در هلند	نتایج نشان می‌دهد که توجه صرف به بعد کالبدی و عدم توجه به سایر ابعاد یکپارچه‌ی بازآفرینی (مدیریتی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی) مانع از تحقق پایداری در امر بازآفرینی می‌شود. از راهبردهای این پژوهش تغییر در نوع رویکرد بازآفرینی و اختصاص تغییرات به مداخلات خاص، بازآفرینی مقیاس کوچک و توجه به ابعاد سیاسی و مدیریتی بازآفرینی می‌باشد.
Lazarević et al (2016)	بازآفرینی فرهنگ‌مبنا ابزاری برای بازآفرینی مناطق محروم شهر بلگراد/محله‌ی ساوامالا	نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بازآفرینی فرهنگ‌مبنا می‌تواند به عنوان یک ابزار برای ایجاد محله‌های فرهنگی، قطب فرهنگی و برای استفاده از تجربیات این محلات به منظور آغاز فرایند بازآفرینی سایر مناطق، با تمام اثرات مثبت آن به کار گرفته شوند.

Source: (Documentary studies of authors, 2019)

روش پژوهش و شناخت محدوده

استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شامل مدیران شهری، نخبگان دانشگاهی و کارشناسان آشنا به مسائل بافت‌های تاریخی است که در مورد تعیین حجم نمونه از قواعد خاص روش حداقل مربعات جزئی (مدل استفاده شده در این پژوهش) پیروی شده است، به گونه‌ای که حجم نمونه مورد نیاز در مدل‌سازی روش حداقل مربعات جزئی به‌طور قابل ملاحظه‌ای کوچک‌تر از روش معادلات ساختاری مبتنی بر کواریانس است. در این روش که

با توجه به این که این پژوهش به دنبال توسعه دانش کاربردی در زمینه‌شناسایی و تدوین الگوی برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه در بازآفرینی بافت‌های تاریخی است، لذا این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی می‌باشد. در این پژوهش به منظور تحلیل داده‌ها از معادلات ساختاری مبتنی بر واریانس با روش حداقل مربعات جزئی در نرم‌افزار Smart-pls

آمده که با استفاده از فرمول اصلاح شده کوکران به تعداد ۳۴۴ تقلیل یافته است. پرسش‌نامه این پژوهش با استفاده از گویه‌های جدول (۲) به صورت لیکرت ۵ مقیاسی طراحی شده است. گفتنی است که قلمرو این پژوهش در ابعاد زمانی و مکانی به پاییز ۱۳۹۸ در شهر تبریز مربوط می‌باشد. همچنین، برای سهولت کار تمام متغیرهای موجود در پژوهش کدبندی شده‌اند. این متغیرها با توجه به مبانی نظری پژوهش و هم‌چنین، با توجه به مصاحبه با متخصصان امور انتخاب شده‌اند.

یکی از جدیدترین قواعد انتخاب حجم نمونه را دارد قواعدی را پیشنهاد می‌کند که حجم نمونه باید برابر یا بزرگ‌تر از این موارد باشد: برابر تعداد شاخص‌های سازه‌ای که دارای بیش‌ترین تعداد معرف‌های ترکیبی است؛ ده برابر بیش‌ترین تعداد مسیرهای ساختاری که به یک سازه خاص در مدل مسیری داخلی ختم می‌شود (۲۳). با توجه به قاعده مدل حداقل مربعات جزئی و با توجه به این نکته که ممکن است تعدادی از پرسشنامه‌های جمع-آوری شده دارای داده‌های ناهمگون و غیرقابل اعتماد باشند، حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۳ نفر به‌دست

جدول ۲- متغیرهای موردبررسی و کدبندی آنها

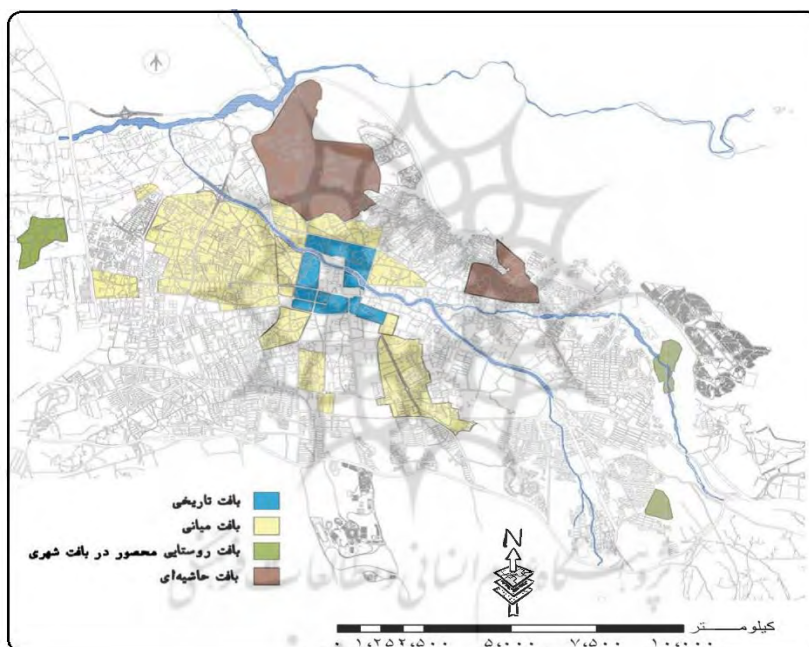
گویه	برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه بافت‌های تاریخی (IPM/HC)
وجود یک کانون رهبری فراسازمانی برای سامان دادن به پراکندگی مدیریت امور بافت تاریخی UMS1، وجود مرکزی برای مطالعه و طراحی قبل از برنامه‌های اجرایی و عملیات در بافت تاریخی UMS2، وجود یک مرکز برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری فراسازمانی برای سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی UMS3، وجود رهبری شایسته و پاسخگو در سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی UMS4، حمایت مدیریت از فرهنگ نوآوری و خلاقیت در راستای ارتقای بافت تاریخی UMS5، مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها و تأکید بر کار گروهی سازمانی و بین‌سازمانی در امور بافت تاریخی UMS6.	مدیریت واحد و حمایت‌کننده (UMS)
وجود هماهنگی میان مراکز اخذ تصمیم‌های کلیدی و اساسی سازمانی و بین‌سازمانی متولی امور بافت تاریخی C1، وجود هماهنگی میان مراکزی که اقدام به تصویب برنامه‌های بافت تاریخی میکنند C2، وجود هماهنگی میان اقدامات و فعالیت‌های اجرایی مشترک میان سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی C3.	هماهنگی (C)
بهبود روش‌ها و اقدامات براساس علم روز ICB1، وجود نسبی در پیش‌بینی و قطعی ندیدن همه مسائل آتی ICB2، شناخت هدفمند مسائل و انعطاف‌پذیری در برنامه‌ها ICB3، ارتقای میزان تساهل و پذیرش رویکردهای متنوع در نظام مدیریتی بافت تاریخی ICB4، توانایی تقویت مکانیزم‌های بومی و محلی در راستای ارتقای بافت تاریخی ICB5، استفاده‌ی معقولانه از منابع و امکانات در راستای ارتقای بافت تاریخی ICB6.	ظرفیت‌سازی نهادی (ICB)
وجود همبستگی سازمانی بین مدیران سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی در رابطه با اقدامات اجرایی CIS1، وجود همبستگی بین مدیران و کارکنان سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی CIS2، متعهد بودن کارکنان نسبت به امور اجرایی مربوط به بافت تاریخی، وجود تعامل CIS3، مشارکت و تسهیل‌گری بین‌نهادی در سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی CIS4.	انسجام و هم‌افزایی نهادی (CIS)
وجود تنوع شغلی و کاری در سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی IOS1، اخذ تصمیم‌های مهم در امور بافت تاریخی با استفاده از فرایند بحث عمومی IOS2، وجود خطوط گزارش‌دهی و روابط رئیس و مرئوس واضح و روشن در امور بافت تاریخی IOS3، وجود روش‌های انجام کار از پیش تعریف و تعیین شده و انعطاف‌پذیر با توجه به تغییرات آینده IOS4، نظارت دقیق در خصوص رعایت آیین‌نامه‌ها و بخش‌نامه‌ها IOS5.	ساختار تشکیلاتی یکپارچه (IOS)
مشارکت مردم در برنامه‌ریزی، تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و اجراء در راستای ارتقای بافت تاریخی PS1، مشارکت نهادهای مدنی و بخش خصوصی در راستای ارتقای بافت تاریخی PS2، تفویض اختیار به مردم و سازمان‌های غیردولتی در امور مربوط به بافت تاریخی PS3، در دسترس قرار دادن اهداف، طرح‌ها و صورت‌های مالی سازمان‌ها برای تمامی ذی‌نفعان PS4، ارائه اطلاعات بصورت عملکردی، به‌موقع، عینی و شفاف در امور مربوط به بافت تاریخی PS5، گزارش عملکرد سازمان‌ها در امور مربوط به بافت تاریخی به تمامی ذی‌نفعان PS6، ایجاد فضا برای اظهار نظر ذی‌نفعان نسبت به عملکرد مدیریت در امور مربوط به بافت تاریخی PS7.	مشارکت و اجتماع‌گرایی (PS)
تحقق مدیریت فناوری اطلاعات در سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی B1، وجود نظام‌های اطلاعاتی پویا در سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی B2، جذب افراد بر اساس صلاحیت دانشی در سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی B3.	بسترسازی (B)

وجود دیدگاه کل‌نگرانه در مواجهه با مسائل پیچیده‌ی بافت تاریخی SP1، وجود دیدگاه مشترکی میان دیدگاه سیستمی (SP) اقدامات سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی SP2، نزدیکی دیدگاه‌ها و اهداف سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی SP3، همراستایی اهداف بلندمدت سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی SP4.

Source: (Zarei, 2018, Roberts And Sykes, 2000; Ploegmakers and Beckers, 2014; Lazarević et al, 2016; Authors, 2019).

وجود مجموعه صاحب‌الامر، مسجد جامع و بازار که استخوان‌بندی شهر را تشکیل داده، بیانگر اهمیت و نقش این محدوده در انعکاس هویت و تاریخ شهر می‌باشد. این بافت از آن موقعی که نخستین خیابان‌ها به منظور تأمین عبور و مرور وسایط نقلیه سواره، پیکر شهر را درنوردیدند، تعریف گردید. به عبارت بهتر، وجود بافت قدیم با مداخلات شهرسازی مدرن معنا و مفهوم یافت. مساحت این بافت از شهر ۲۱ هکتار با جمعیتی بالغ بر ۳۵۰۰۰ نفر بوده است (۱۵).

محدوده بافت قدیمی و تاریخی کلان‌شهر تبریز، قدیمی‌ترین قسمت شهر (اغلب قبل از ۱۳۰۰ شمسی) را تشکیل می‌دهد. بافت قدیم و تاریخی عمدتاً خودانگیخته و خودسازمان‌یافته بوده و دارای ساختارهای هم‌پیوند و اندامواره‌ی (ارگانیک) می‌باشد. شهر ابتدا در درون این محدوده شکل گرفته و روبه تکامل گزرده است. از این‌رو، این محدوده دربرگیرنده یادمان‌ها و نمادهای تاریخی شهر نیز می‌باشد. مشخصه عمده آن افزون بر مرکزیت تاریخی، تجاری، اداری، تفریحی و نظایر آن در سطح شهر است.

شکل ۱- موقعیت بافت تاریخی کلان‌شهر تبریز در پیوند با سایر بافت‌ها

Source: (Author, 2019).

در پژوهش‌هایی که از معادلات ساختاری مبتنی بر واریانس استفاده می‌کنند، می‌توان از ضریب ترکیبی نیز استفاده نمود. تفاوتی ندارد که از کدام ضریب استفاده می‌شود در هر صورت مقدار قابل قبول برای این دو ضریب حداقل ۰/۷ است. در این پژوهش هر دو ضریب آلفای کرونباخ و ضریب ترکیبی برای بررسی پایایی متغیرها مورد بررسی قرار گرفته است.

بحث و یافته‌ها

الف) آزمون پایایی و روایی مدل‌های اندازه‌گیری

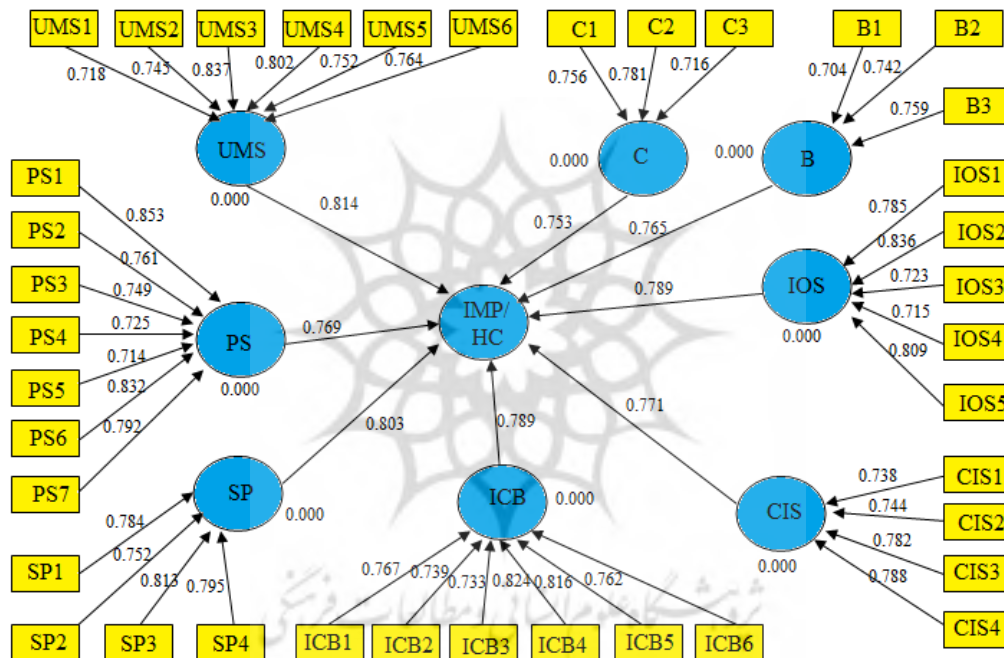
در روش حداقل مربعات جزئی (PLS) باید پایایی متغیرها محاسبه شود. ضریب سنتی برای بررسی پایایی متغیرها ضریب آلفای کرونباخ است، اما چون این ضریب کمی سختگیرانه است،

جدول ۳- خروجی الگوریتم PLS در آزمون پایایی مدل‌های اندازه‌گیری

	ضریب ترکیبی	آلفای کرونباخ
UMS	۰/۸۱۵۶۲۸	۰/۸۲۳۷۶۱
C	۰/۷۹۳۳۸۸	۰/۷۰۸۵۶۴
ICB	۰/۷۲۲۴۷۵	۰/۷۶۴۲۱۵
CIS	۰/۷۷۴۷۱۳	۰/۷۸۳۴۲۹
IOS	۰/۸۳۱۴۵۲	۰/۷۳۴۹۶۱
PS	۰/۷۷۶۶۵۲	۰/۷۷۰۱۸۳
B	۰/۷۹۲۳۶۱	۰/۷۴۲۰۱۹
SP	۰/۸۲۸۵۴۱	۰/۷۸۳۴۴۹

Source: (Research findings, 2019).

همان‌گونه که در جدول شماره ۳ مشخص است مقادیر آلفای کرونباخ و ضریب ترکیبی برای تمامی متغیرها بالاتر از ۰/۷ است که به معنی پایایی مناسب متغیرها است.

شکل ۲- آزمون پایایی مدل‌های اندازه‌گیری (بار عاملی)

Source: (Research findings, 2019).

شود. مقدار حداقلی برای روایی همگرایی مناسب برای هر متغیر ۰/۵ است (جدول شماره ۴). همچنین، برای بررسی روایی افتراقی مؤلفه‌ها باید از جذر متوسط واریانس استخراج‌شده برای هر متغیر استفاده نمود. محاسبه‌ی جذر متوسط واریانس استخراج‌شده برای هر متغیر به روش دستی می‌باشد (جدول شماره ۴) و جذر به‌دست آمده باید از ضریب همبستگی آن متغیر با سایر متغیرها بیش‌تر باشد.

همان‌گونه که در شکل ۲ قابل مشاهده است، تمامی مؤلفه‌ها دارای بار عاملی بالاتر از مقدار حداقلی ۰/۷ هستند که بیانگر پایایی مناسب مؤلفه‌ها است.

همچنین، برای ارزیابی روایی در مدل‌های حداقل مربعات جزئی باید هم‌روایی همگرا و هم‌روایی افتراقی را مورد محاسبه قرار داد. در روش حداقل مربعات جزئی از متوسط واریانس استخراج‌شده (AVE) برای محاسبه روایی همگرا استفاده می‌شود.

جدول ۴- روایی همگرایی متغیرها (متوسط واریانس استخراج شده) و جذر متوسط واریانس استخراج شده

	AEV	جذر AEV
UMS	۰/۷۵۲۸۶۱	۰/۷۶۳۵۴۶
C	۰/۵۸۳۵۶۶	۰/۶۸۲۴۵۱
ICB	۰/۷۴۵۲۳۱	۰/۷۸۵۶۳۵
CIS	۰/۷۷۱۴۵۲	۰/۸۴۵۳۱۲
IOS	۰/۶۸۹۴۳۲	۰/۷۶۵۳۲۱
PS	۰/۵۶۸۷۴۳	۰/۶۱۹۰۷۳
B	۰/۷۱۸۷۶۵	۰/۸۱۸۷۵۹
SP	۰/۵۸۸۸۳۱۹	۰/۶۵۴۰۳۷

Source: (Research findings, 2019).

با سازه‌ی خود (متغیر پنهان)، حداقل ۰/۱ بیش‌تر از بار عاملی آن گویه بر سازه دیگر است.

در نهایت، جهت بررسی روایی افتراقی، از ماتریس همبستگی متغیرهای پنهان/سازه و جذر متوسط واریانس استخراج شده استفاده می‌شود. در این ماتریس جذر به‌دست آمده (جدول ۵) جایگزین اعداد قطر ماتریس می‌شود، در این ماتریس باید اعداد جذر بیش‌تر از همبستگی سازه با سازه باشد.

جدول ۴ نشان می‌دهد مقدار متوسط واریانس استخراج‌شده برای متغیرهای اصلی این پژوهش بین ۱/۰۰ و ۰/۵۶۸ است که از مقدار حداقلی ۰/۵ بیش‌تر است که نشانگر روایی همگرایی مناسب متغیرها است. همچنین، در بررسی روایی افتراقی متغیرها که به‌عنوان روایی تقاطعی متغیرها هم یاد می‌شود، بار عاملی هر گویه (متغیر آشکار) با سازه‌ی خود (متغیر پنهان)، بایستی حداقل ۰/۱ بیش‌تر از بار عاملی آن گویه بر سازه دیگر باشد. خروجی‌ها در این خصوص نشان داد که بار عاملی هر گویه (متغیر آشکار)

جدول ۵- ماتریس همبستگی و جذر متوسط واریانس استخراج شده

	UMS	C	ICB	CIS	IOS	PS	B	SP
UMS	۰/۸۵							
C	۰/۳۱	۰/۷۴						
ICB	۰/۴۲	۰/۴۲	۰/۸۸					
CIS	۰/۳۳	۰/۲۱	۰/۴۴	۰/۹۱				
IOS	۰/۵۱	-۰/۰۹	۰/۳۱	۰/۲۶	۰/۷۹			
PS	۰/۲۲	۰/۱۷	۰/۴۷	۰/۱۷	۰/۳۲	۰/۸۳		
B	۰/۱۹	۰/۳۸	-۰/۰۳	۰/۳۴	-۰/۰۶	۰/۲۸	۰/۸۵	
SP	-۰/۰۷	۰/۵۰	۰/۲۴	۰/۲۱	۰/۴۱	۰/۳۵	۰/۳۹	۰/۷۷

Source: (Research findings, 2019).

تشکیل می‌شود؛ در آزمون مدل ساختاری معیارهای زیر را بررسی می‌کنیم:

- شاخص ضریب تعیین (R²) متغیرهای مکنون درون‌زا؛
- ضرایب مسیر (بتا) و معناداری آن.

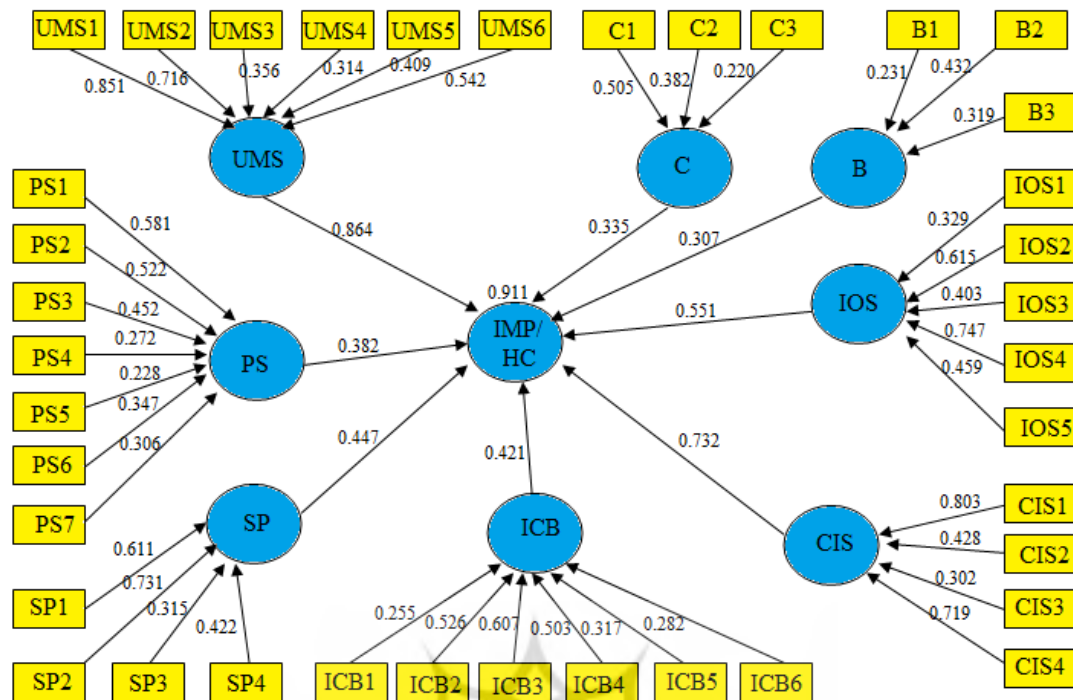
در این بخش از پژوهش ضرایب استانداردشده‌ی مسیرهای مربوط به فرضیه‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد (اثرگذاری متغیر مستقل بر متغیر وابسته). برای محاسبه ضرایب استاندارد مسیر بین متغیرها باید از الگوریتم پی‌ال‌اس استفاده نمود. ضرایب استاندارد شده بین متغیر مستقل و وابسته نشان می‌دهد که متغیر مستقل این میزان درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کند.

همان‌گونه که در جدول ۵ قابل مشاهده است، مقدار جذر متوسط واریانس استخراج‌شده برای تمامی سازه‌ها (متغیرهای پنهان) از ضریب همبستگی آن با سایر سازه‌ها بیش‌تر است که نشان‌دهنده روایی افتراقی مناسب سازه‌ها (متغیرهای پنهان) می‌باشد.

ب) آزمون مدل ساختاری

مدل ساختاری مدلی است که در آن روابط بین متغیرهای مکنون و وابسته مورد توجه قرار می‌گیرد. یک مدل معادلات ساختاری از چندین مدل اندازه‌گیری و فقط یک مدل ساختاری

شکل ۳ ضرایب استاندارد شده مسیرهای مربوط به هر یک از فرضیه‌ها را نشان می‌دهد.

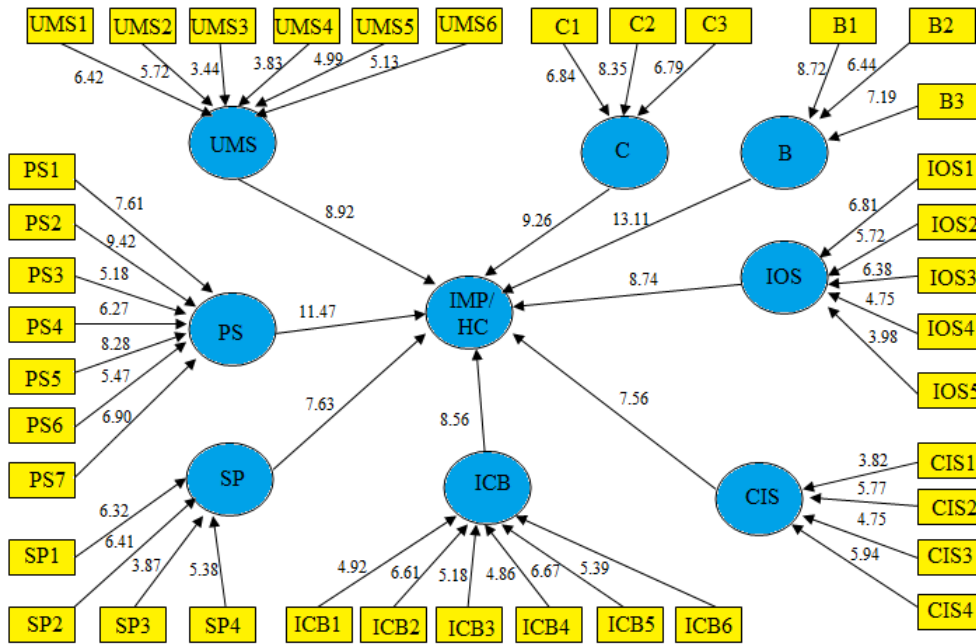
شکل ۳- اثرگذاری متغیر/های مستقل بر متغیر/های وابسته (ضرایب استاندارد شده)

Source: (Research findings, 2019).

یکپارچه و دیدگاه سیستمی به ترتیب با امتیاز ۰/۷۳۲، ۰/۸۶۴، ۰/۵۵۱ و ۰/۴۴۷ می‌باشد.

همچنین، در مدل پیل‌اس جهت بررسی معنی‌داری روابط بین متغیرها یعنی معنی‌دار بودن اثرگذاری متغیر/های مستقل بر متغیر/های وابسته از مقدار آماره به دست آمده از خروجی مدل استفاده می‌شود. به گونه‌ای که مقدار آماره بزرگ‌تر از ۱/۹۶ برای معنی‌داری در سطح ۹۵ درصد و مقدار آماره بزرگ‌تر از ۲/۵۸ برای معنی‌داری در سطح ۹۹ درصد اطمینان مورد قبول می‌باشد (شکل ۴).

شکل ۳ نشان می‌دهد که ۸ متغیر اصلی و ۳۸ متغیر فرعی پژوهش، تأثیر برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه در بازآفرینی بافت‌های تاریخی را ۰/۹۱۱ درصد تبیین می‌کنند (به نظر ۰/۰۸۹ درصد از واریانس مربوط به دیگر متغیرها باشد که در این پژوهش مورد بررسی قرار نگرفته است). همچنین، بیش‌ترین اثرگذاری در بین مؤلفه‌های مورد بررسی برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه در راستای بازآفرینی بافت‌های تاریخی مربوط به مدیریت واحد و حمایت‌کننده، انسجام و هم‌افزایی نهادی، ساختار تشکیلاتی

شکل ۴- آزمون مدل ساختاری

Source: (Research findings, 2019).

در جدول ۶ و شکل شماره ۴ که مربوط به نتایج مدل است، آنچه که مهم است مقدار آماره متغیرها و در واقع مقدار آماره اثرگذاری متغیر مستقل بر متغیر وابسته است. روابطی که در آن مقدار آماره به‌دست آمده بزرگ‌تر از $1/96$ باشد، تأیید می‌شوند و روابطی که مقدار آماره آن‌ها کم‌تر از $1/96$ باشد مورد تأیید واقع نمی‌شوند.

مقدار آماره در مدل پژوهش برای متغیرها نشان می‌دهد همه ۳۸ متغیری که اثرگذاری آن‌ها بر متغیر برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه‌ی بازآفرینی بافت‌های تاریخی مورد بررسی قرار گرفته، دارای ارزش آماره بالاتری از $2/58$ دارند و در سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه متغیرهای مورد بررسی معنی‌دار می‌باشد.

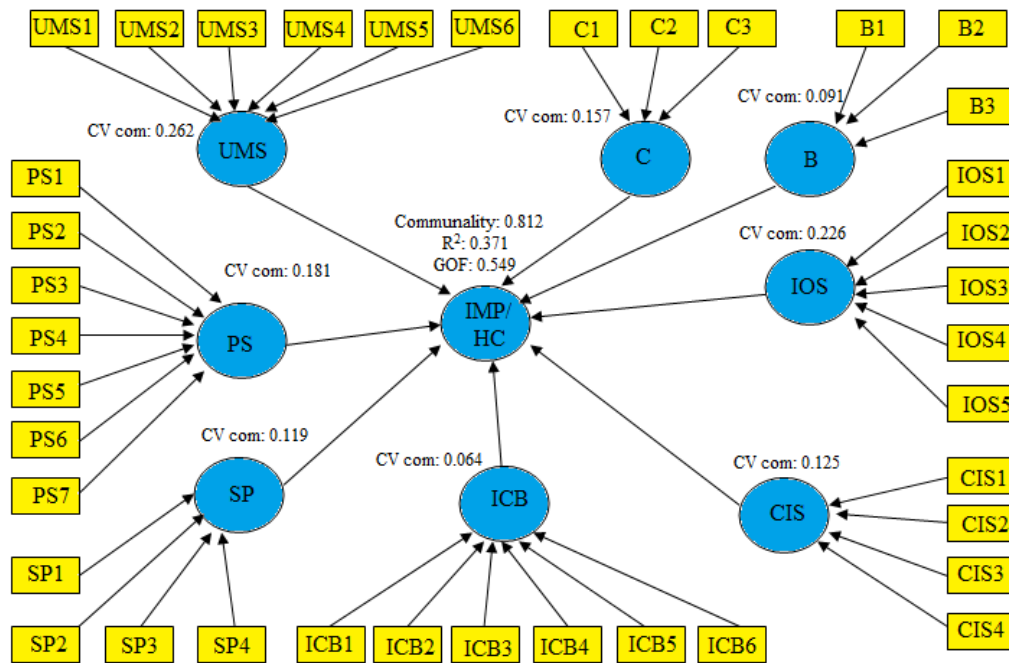
جدول ۶- آزمون مدل ساختاری (ضرایب مسیر میانگین، انحراف معیار، مقادیر تی)

نتایج آزمون	آماره تی	انحراف معیار	ضرایب مسیر
تأیید	۸/۹۲۵۴۳۲۱	۰/۰۴۵۳۴۱	۰/۸۶۴۲۳۴
تأیید	۹/۲۵۸۱۲۶	۰/۰۳۸۷۶۳	۰/۳۳۴۸۳۲
تأیید	۸/۵۶۱۵۴۸	۰/۰۶۳۲۸۴	۰/۴۲۱۴۸۷
تأیید	۷/۵۵۷۴۹۲	۰/۰۴۰۹۱۱	۰/۷۳۱۹۴۵۳
تأیید	۸/۷۴۴۳۷۵	۰/۰۲۸۹۹۰	۰/۵۵۱۲۷۶
تأیید	۱۱/۴۷۱۳۷۶	۰/۰۴۷۲۵۶	۰/۳۸۲۲۴۵
تأیید	۱۳/۱۰۹۵۴۱	۰/۰۴۱۱۰۱	۰/۳۰۷۷۸۲
تأیید	۷/۶۳۴۱۲۹	۰/۰۳۳۷۲۱	۰/۴۴۷۸۵۶

Source: (Research findings, 2019).

CV,com مربوط به شکل ۵ است، مثبت باشد، کیفیت ابزار اندازه‌گیری مناسب است. این شاخص در واقع توانایی مدل مسیر را در پیش‌بینی متغیرهای مشاهده‌پذیر از راه متغیر پنهان متناظرشان می‌سنجد. شکل ۵ آزمون کیفیت مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری را نشان می‌دهد.

ج) آزمون کیفیت مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری یکی دیگر از آزمون‌های ارزیابی مدل اندازه‌گیری انعکاسی، آزمون بررسی کیفیت آن است که به منظور سنجش اعتبار اشتراک استفاده می‌شود. چنانچه مقدار $1-SSE/SSO$ که در واقع، همان

شکل ۵- آزمون کیفیت مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری

Source: (Research findings, 2019).

نتیجه مدل اندازه‌گیری از کیفیت خوبی برخوردار بوده و مدل توانایی پیش‌بینی را داراست.

با توجه خروجی الگوریتم PLS که در شکل شماره ۵ و جدول ۷ ارائه شده است و مقادیر مثبتی را نشان می‌دهند، می‌توان گفت که مقادیر محاسبه شده در حد بالایی قابل قبول می‌باشند.

جدول ۷- خروجی آزمون کیفیت مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری

مؤلفه‌ها	1-SSE/SSO
UMS	۰/۲۶۲۱۵۴
C	۰/۱۵۶۸۴۳
ICB	۰/۰۶۴۴۳۱
CIS	۰/۱۲۴۹۵۳
IOS	۰/۲۲۶۴۷۸
PS	۰/۱۸۰۷۴۳
B	۰/۰۹۱۷۶۵
SP	۰/۱۱۸۸۵۶

Source: (Research findings, 2019).

د) مدل کلی آزمون ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی

در مدل‌سازی حداقل مربعات جزئی، شاخصی به نام نیکویی برازش^۱ پیشنهاد شده است. این شاخص هر دو مدل اندازه‌گیری و ساختاری را مدنظر قرار می‌دهد و به‌عنوان معیاری برای سنجش عملکرد کلی مدل به کار می‌رود. این شاخص به‌صورت میانگین R^2 و متوسط مقادیر اشتراکی محاسبه می‌شود:

$$\sqrt{\text{communality} \times R^2} = \text{Gof}$$

حدود این شاخص بین صفر و یک بوده و سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به ترتیب به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی نموده‌اند. متوسط مقادیر اشتراکی این مدل ۰/۸۱۲ و میانگین R^2 برابر با ۰/۳۷۱ است، نهایتاً شاخص GOF این مدل مقدار ۰/۵۴۹ به دست آمده است که از مطلوبیت کلی مدل حکایت دارد.

نتیجه‌گیری

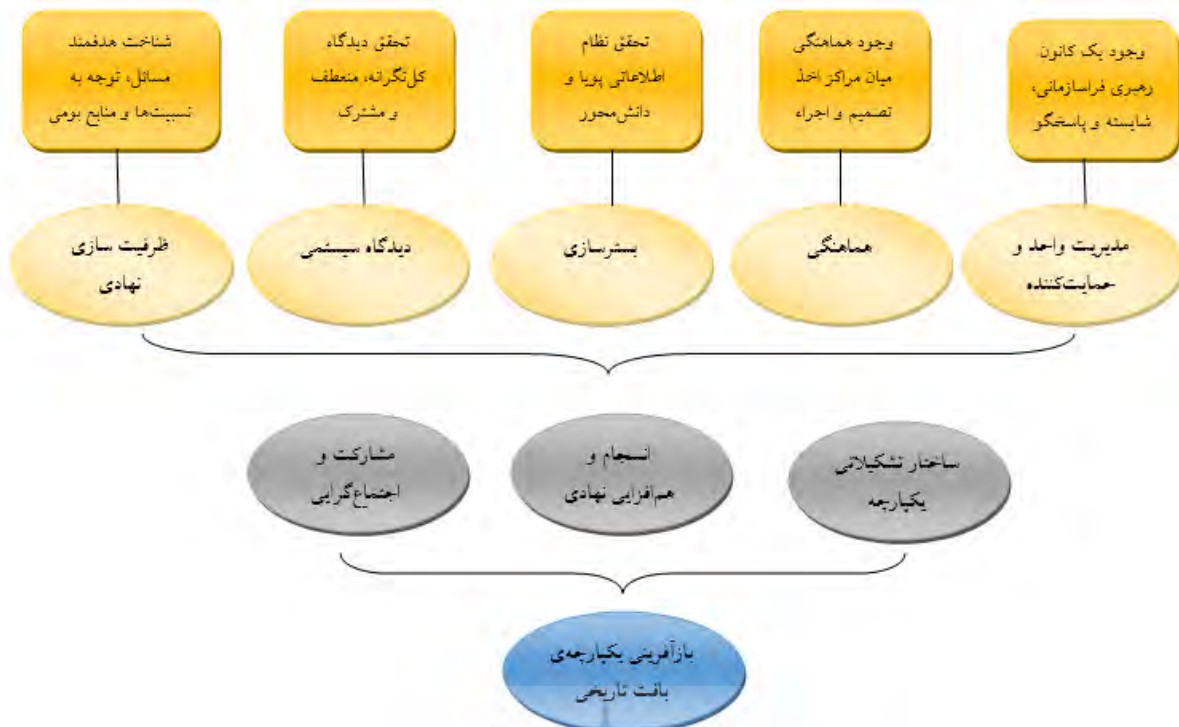
امروزه در بسیاری از کشورهای پیشرفته در جهان، مراکز شهری، رابطه تنگاتنگی با کارکردهای فرهنگی و هنری، گذران اوقات فراغت، گردشگری و ... دارند و به دلیل آنکه معمولاً دارای شرایط مناسب کالبدی - فضایی که در ارتباط با حیات شهری و تعاملات اجتماعی شهروندان اهمیت می‌یابند، به عنوان یک مجموعه غنی شهری تلقی می‌شوند. از سوی دیگر، بخش تاریخی - فرهنگی در بیش‌تر نقاط جهان با توجه به پیشینه خود در حال تخریب بوده‌اند که این امر ضرورت احیاء و بازآفرینی این بافت‌ها را نمایان می‌سازد. برای احیا و به‌روز نمودن بافت‌های تاریخی، باید افزون بر پاسخ‌گویی به نیازهای مردم و زندگی روزمره، رجوع معنی‌داری به هویت تاریخی بافت شود. به‌منظور احیاء و بازآفرینی این بافت‌ها نیاز به یک رویکرد یکپارچه با مشارکت تمامی ذی‌نفعان احساس می‌شود. با توجه به اهمیت موضوع مورد مطالعه، این پژوهش به منظور تدوین الگوی بازآفرینی بافت‌های تاریخی کلان‌شهر تبریز با تأکید بر برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه نگارش شده است. در این پژوهش ۸ شاخص اصلی و ۳۸ شاخص فرعی به کار گرفته شده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که مهم‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار

بر تحقق‌پذیری برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه بازآفرینی بافت تاریخی کلان‌شهر مربوط مدیریت واحد و حمایت‌کننده، انسجام و هم‌افزایی نهادی، ساختار تشکیلاتی یکپارچه و دیدگاه سیستمی می‌باشد که در بین متغیرهای فرعی نیز بیش‌ترین تأثیرگذاری مربوط به مؤلفه‌های وجود یک کانون رهبری فراسازمانی برای سامان دادن به پراکندگی مدیریت امور بافت تاریخی، وجود همبستگی سازمانی بین مدیران سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی در رابطه با اقدامات اجرایی، وجود روش‌های انجام کار از پیش تعریف و تعیین شده و انعطاف‌پذیر با توجه به تغییرات آینده و وجود دیدگاه مشترکی میان اقدامات سازمان‌های متولی امور بافت تاریخی بوده است. همچنین، با توجه به نتایج پژوهش می‌توان عنوان کرد که تحقق‌پذیری برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه در امور مربوط به بافت تاریخی کلان‌شهر تبریز موجبات شکل‌گیری مدیریت واحد بافت تاریخی، بهره‌مندی از تمامی امکانات و سرمایه‌ها و شکل‌گیری رویکردهای متنوع در مدیریت بافت، ارتقای تعامل، مشارکت و تهسلیل‌گری نهادی و بین‌نهادی، شکل‌گیری مشارکت بین نهادهای دولتی، خصوصی و مردم‌نهاد، شکل‌گیری قوانین و مقررات در مدیریت بافت تاریخی و الزامی و شفاف بودن قوانین و مقررات شکل‌گرفته را فراهم نموده و بازآفرینی بافت تاریخی را سبب شود.

هم‌چنین، مقایسه این پژوهش با پیشینه‌ی مطالعاتی نشان می‌دهد که از نظر اهداف یعنی نقش مدیریت یکپارچه در بازآفرینی و تأکید بر ظرفیت‌سازی نهادی همسو با پژوهش (Zarei, 2018) و از نظر نتایج نیز تا حدودی همسو با پژوهش‌های (Smith, 2007) و Ploegmakers and Beckers, (2014) با تأکید بر مشارکت و اجتماع‌گرایی در روند بازآفرینی می‌باشد. هم‌چنین، تفاوت این پژوهش با پیشینه مطالعاتی یا نوآوری این پژوهش در بررسی نقش جزئی‌تر نظام مدیریتی و برنامه‌ریزی در انواع ظرفیت‌ها و بسترهای اطلاعاتی موجود، هماهنگی و تعادل بین ارگان‌ها و هم‌چنین، ظرفیت‌سازی نهادی که منجر به توانمندسازی سازمانی و ساکنان محدوده می‌شود، بوده است.

روی هم رفته، نیز الگوی برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه بازآفرینی بافت تاریخی کلان‌شهر تبریز با توجه به وضعیت موجود به شرح شکل ۶ می‌باشد.

1- GOF

شکل ۶- الگوی برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه بازآفرینی بافت تاریخی کلان‌شهر تبریز

Source: (Research findings, 2019).

Refrence

- 1- Bahreini, S. H., Izadi, M. S., & Mofidi, M. (2014). Approaches and policies of urban renewal (from reconstruction to sustainable urban regeneration), *Urban Studies*, 3 (9): 17-30.
- 2- Barakpour, N., & Asadi, I. (2009). *Urban Management and Governance*, Tehran: Art University Press.
- 3- Fatemi, M. N., & Rahman, T. (2015). Regeneration of the Hazaribagh urban brownfield: An imperative for Dhaka's sustainable urban development, *Urbani izziv*, 26 (2): 132-145.
- 4- Feng, L., Liu, X., Hua, D., Wanga, R., Yanga, W., Li, D., & Zhao, D. (2009). Measurement indicators and an evaluation approach for assessing urban sustainable development: A A case study for China's Jining City, *Landscape and Urban Planning*, 90: 134.
- 5- Karimpour shirazi, M., & Kahzadi Seyfabad, O. (2017). Theoretical model of recreating historical contexts, *New research in geography, architecture and urban planning*, 1 (5): 203-225.
- 6- Koch, R., & Latham, A. (2012). Rethinking urban public space: accounts from a junction in West London. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 37 (4): 515-529.
- 7- Lazarević, E., Koružnjak, A., & Devetaković, M. (2016). Culture Design-led Regeneration as a Tool Used to Regenerate Deprived Areas Belgrade—The Savamala quarter; Reflections on an Unplanned Cultural Zone, *Energy and Buildings*, 115: 3-10.
- 8- Lombardi, D. R., Porter, L., Barber, A., & Rogers, Chris D.F. (2011). Conceptualising sustainability in UK urban regeneration: a discursive formation. *Urban Studies*, 48 (2): 273-296.
- 9- McDonald, S., Malys, N., & Malienè, V. (2009). urban regeneration for sustainable communities, *Technological and Economic Development*, 15 (1): 49-59.
- 10- Mcgill, R. (1998). Urban Management In Developing Countries, *Cities*, 15 (6): 463-471.
- 11- Mcgill, R. (1999). Urban Management Performance, *Cities*, 12 (5): 337-351.
- 12- Mcgill, R. (2001). Urban Management Checklis, *Cities*, 18 (5): 347-354.
- 13- Michael, F., ZainonNoora, Z., & Figueroab Maria, J. (2014). Review of urban sustainability indicators assessment—Case study between Asian countries. *Habitat International* 44: 491-500.
- 14- Najdaghi, N., & Nejadbrahimi, A. (2018). Community-led Urban Regeneration Through

Training Based on Islamic Thought in Tabriz's Sorkhab Historical Zone, Urban research and planning, 9 (35): 139-150.

15- Novin, A. R. (2017). Analysis of Effects Revitalization historical – cultural context of metropolises on city tourism development (Case Study: historical - cultural context of Tabriz metropolitan), Phd thesis in Geography and urban planning, Supervisor: Karim Hosseinzade Dalir, Islamic Azad University - Marand Branch.

16- Ploegmakers, H., & Beckers, P. (2014). Evaluating urban regeneration: An assessment of the effectiveness of physical regeneration initiatives on run-down industrial sites in the Netherlands, Urban Studies, 52 (12) 2151-2169.

17- Pourahmad, A., & Akbarnejad Bayi, R. (2011). Reconstruction Pyramid of Urban Historical Texture Using SWOT Model (Case Study: Historical Texture of Babol), Geography and Urban Planning of the Zagros Landscape, 3 (9): 81-107.

18- Project Management Institute (PMI) (2004). a guide to the project management body of knowledge, 3rd ed., PMI, Wexford.

19- Roberts, P. W., & Sykes, H. (2000). Urban Regeneration, SAGE Publication, London, UK.

20- Sharma, S. K. (1989). Municipal Management, Urban Affairs Quarterly – India 21: 47–53.

21- Smith, M. (2007). Tourism, Culture and Regeneration, UK, Oxford, Cabi Press.

22- Stubbs, M. (2004). Heritage-sustainability: developing a methodology for the sustainable appraisal of the historic environment. Planning Practice & Research, 19 (3): 285-305.

23- Taherizadeh, K. (2015). Investigation security chain agility effects on organization profitability; Administrative management M.A. thesis by supervising of Dr. Mohammad Khodabakhshi; Accounting & Mngement faculty; Shahid Beheshti University.

24- Tarkay, G. (2010). Evaluation of Urban Regeneration issues For an Early 20th Century Quarter: KADIKÖYYELDEĞİRMENÇ, The Degree of Master of Architecture, Middle East Technical University, Turkey.

25- Zarei, J. (2018). Explaining Sustainable Urban Integrated Regeneration Management Model of Distressed Areas, Case study: City of Ahvaz, Phd thesis in Geography and urban planning, Supervisor: Mohammad Ali Firozi, Shahid Chamran University of Ahvaz.

